

Asia: VN/8636/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla pannaan täytäntöön ja järjestetään valvonta EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteista. Asetuksen tavoitteet omavaraisuuden vahvistamisesta ja vihreän sekä digitaalisen siirtymän edellytysten turvaamisesta ovat perusteltuja.

Suomen Yrittäjien näkökulmasta asetuksen toimeenpanossa korostuvat erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen, kiertotalousratkaisujen ja uusiutuvien materiaalivirtojen edistäminen sekä vaikutusten arviointi tasapainoisesti ja tutkittuun tietoon nojaten. Lisäksi sääntelyn hyväksyttävyyden ja yritysten investointi- ja toimintavarmuuden kannalta on tärkeää, että kansalliset ratkaisut ovat selkeitä, yhdenmukaisia ja varmistavat toimijoiden tasavertaisen kohtelun myös silloin, kun menettelyihin tai valvontaan liittyy uusia vaatimuksia.

Nyt ehdotetussa lainsäädännössä nimettäisiin eräät asetuksen edellyttämät kansalliset toimivaltaiset viranomaiset. Markkinavalvontaviranomaiseksi säädettäisiin Tukes, paitsi niissä tapauksissa, joissa muu viranomainen valvoo tuotteen turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla. Näissä tapauksissa markkinavalvontaviranomainen olisi kyseinen tuotteen turvallisuutta valvova viranomainen.

Käytännössä markkinavalvontatehtävät jakautuisivat keskeisiltä osiltaan muun muassa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon, Työsuojeluviranomaiseen, Tulliin, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen. Esityksessä kriittisten raaka-aineiden asetuksen tarkoittama kriittisten raaka-aineiden kierrätystä edistävä ohjelma ja sen myöhempi tarkastelu esitetään säädettävän työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi.

Keskeiset huomiot

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna, että kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteet toimeenpannaan ja valvonta järjestetään selkeästi, ennakoitavasti ja EU-sääntelyn kanssa yhdenmukaisesti. Koska asetuksen velvoitteisiin liittyy useille toimijoille uutta hallinnollista taakkaa ilman merkittävää kansallista liikkumavaraa, korostuvat toimeenpanossa tarkoituksenmukaiset ja yhtenäiset tulkinnot, selkeät vastuut sekä käytännönläheinen neuvonta. Tavoitteena tulee olla varmistaa, että erityisesti pienemmillä yrityksillä on käytännön edellytykset täyttää velvoitteet oikein ja oikea-aikaisesti.

Yritysten näkökulmasta on keskeistä, että markkinavalvontatehtävät ja toimivaltuudet ovat laissa selkeät ja valvonta riskiperusteista, tehokasta ja tasapuolista. Lisäksi velvoitteiden kohdentumista ja kumuloituvia vaikutuksia tulee seurata erityisesti kaivannaisjätteen arviointivaatimusten osalta, jotta raportointi- ja selvitysvelvoitteet pysyvät oikeasuhtaisina ja päällekkäisyyksiltä muun ympäristö- ja lupasääntelyn kanssa vältytään. Tasapuolinen valvonta ja puuttuminen vaatimustenvastaisiin tuotteisiin tukee toimivia markkinoita ja reilua kilpailua.

Suomen Yrittäjät korostaa, että esityksessä nimettyjen markkinavalvontaviranomaisten sekä Geologian tutkimuskeskuksen tehtäviin on varmistettava riittävät resurssit, jotta ohjaus ja valvonta voidaan toteuttaa tehokkaasti, yhdenmukaisesti ja ennakoitavasti.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom

ekonomisti

Ohlsbom Roope
Suomen Yrittäjät